

Národní klenoty II

Dokumentární cyklus o památkách nominovaných na seznam světového kulturního dědictví UNESCO

Národní klenoty II jsou pokračováním úspěšného dokumentárního cyklu z roku 2012, který představoval naše památky zapsané na Seznam světového dědictví UNESCO. Ve druhé řadě cyklu se nyní tvůrci zaměřují na památky České republiky, které jsou k zápisu teprve navrhované. Indikativní seznam připravilo Ministerstvo kultury spolu se Státním ústavem památkové péče a z tohoto návrhu vychází i počet dílů druhé řady cyklu. Šestnácti unikátními, leckdy pozapomenutými příběhy míst, do nichž se od minulosti po dnešek zapisovala aktivita a um našich předků, bude opět provázet Miroslav Táborský. „Diváci tak budou mít možnost nahlédnout z jiné perspektivy například na Ještěd, Terezín, Karlštejn či do Luhačovic. Ochuzeni nebudou ani o rozmanitou Prahu,“ popisuje kreativní producentka **Martina Šantavá** a herec – průvodce pořadem – **Miroslav Táborský** ji doplňuje: „Některé naše památky jsem opravdu navštívil až díky Národním klenotům. Přiznám se, že to byl i jeden z důvodů, proč jsem práci na tomto cyklu přijal. Sám od sebe se člověk nevypraví tak snadno, ale spojení práce s poznáváním a potěšením je ideální.“

„Při přípravě druhé série cyklu Národní klenoty jsem myslel hlavně na pozitivní reakce u první série: Kolika divákům udělalo radost zjištění, nebo možná lépe ujištění, že naše země má zcela výjimečnou historii i ve světovém měřítku, a že na odkaz našich předků můžeme být všichni právem pyšní. A to přináší v této negativistické době do našich srdcí hrdost a radost. Anebo to jen vykouzlí úsměv na tváři.“

Vít Bělohradský, producent

Miroslav Táborský: Spojení práce s poznáváním a potěšením je ideální

S kamerou jste navštívili 16 unikátních míst. Můžete vyjmenovat pár lokalit, kde se Vám osobně nejvíce líbilo a proč?

Těžko vybírat jen některé lokality, protože členství každé památky na indikativním seznamu znamená mimořádnou hodnotu. A jestliže se mi třeba líbily jihočeské rybníky, nebo Český ráj, nemohu to srovnávat s ostravskými doly. Tam je to o jiné „kráse“, jiné hodnotě. Já bych tedy nerad vybíral, protože jsem s velkou chutí a rád navštívil všechny.

Vy jste se narodil v Praze. Jste pražský patriot? Co z našeho hlavního města jste natočili tentokrát do Národních klenotů?

V Praze jsem se narodil, ale dětství a mládí, kdy se člověk nejvíce formuje, jsem prožil v Hradci Králové. Tak jsem nad svým patriotismem nikdy příliš nepřemýšlel, ale určitě jsem. Praha je prostě jedinečná. V první sérii Klenotů byly o ní dva díly, protože do jednoho by se to nevešlo. Tentokrát se přidává Müllerova vila, letohrádek Hvězda a Břevnovský klášter.

Jste hodně vytížený herec. Stalo se Vám někde, že jste nějakou památku objevil až díky natáčení pořadu Národní klenoty?

Samozřejmě. Některé jsem objevil už dříve díky natáčení nějakého filmu, protože tak krásná místa jsou logicky využívána filmaři a některá jsem opravdu navštívil až díky Klenotům. Přiznám se, že to byl i jeden z důvodů, proč jsem práci na tomto cyklu přijal. Sám od sebe se člověk nevypraví tak snadno, ale spojení práce s poznáváním a potěšením je ideální.

Když jedete někdy na dovolenou, navštěvujete i soukromě různé lokality České republiky?

S dovolenou je to horší, protože jí nemám moc a před lety jsem se přiženil na šumavskou chalupu, která si žádá čas. Ale vždy to spojuji s nějakým poznáváním. V posledních letech si nacházím víc času i na jiná místa a v nich navštěvuji hrady, zámky, nebo jen krásné vyhlídky.

Diváci Vás primárně znají jako herce. Díky Národním klenotům jste si vyzkoušel i profesi moderátora. V čem je herectví podobné s profesí moderátora?

Moderátorství jsem si v této podobě vyzkoušel u cyklu Mistři českého animovaného filmu a tato práce mi, pokud vím, přinesla Klenoty. Herectví a moderátorství jsou pro mě jen dvě disciplíny těžké práce.

A v čem se naopak hodně liší. Jaké jsou největší rozdíly?

Odlíšnost je zřejmá. Herec tvoří postavu s nějakými vlastnostmi, často s nějakou maskou a v umělých dramatických situacích. Komunikuje s ostatními postavami. Moderátor je za sebe a

komunikuje s divákem přímo a nepohybuje se v umělých situacích. Pokud se do nějaké dramatické dostane, je to naživo a často velmi dobrodružné.

Je náročné natáčení Národních klenotů? Jak vlastně vypadá natáčení jednoho dílu?

Neumím popsat natáčení celého dílu. Vstupy moderátora představují třetinu i méně z celkového času. A ještě méně z celkového času práce. Režie a kamera jsou na místě déle, mají obhlídky, musí to natáčení s produkcí připravit, natočit záběry bez moderátora apod. Já jsem na jeden díl měl cca tři dny, ale třeba na Ještěd jsem se kvůli počasí a světlu vracel asi sedmkrát. A náročné to rozhodně je. Natáčení trvá třeba 12 hodin. Máte plán záběrů a třeba hned v tom prvním vám zajde slunce, pak někdo začne sekat trávu, záběrem projde turista, nedaleko se rozhouká sanitka a moderátorův vstup musí vypadat jako idylka sama. Navíc je to dokument, takže nemáme štáb a prostředky k uzavření památky, kterou natáčíme. Někde nám ale hodně vycházeli vstříc. Ve Slavonicích nám například vyklidili celé to krásné renesanční náměstí. Dá se říci, že mimo Prahu byli hodně vstřícní.

A jak vypadá Vaše příprava na natáčení? Studujete nějaké materiály k jednotlivým památkám? Kde hledáte zdroje?

Materiály opravdu nestuduji. To je práce dramaturgů a autorů scénáře. U této série jsem ale byl angažován ke spolupráci na finální verzi textu. Už v první sérii jsem dělal úpravy tak, aby moje vstupy byly jakoby mým vyprávěním a chtěl jsem tentokrát začít s tímto přístupem v ranější fázi. To vedlo k tomu, že jsem už při tvorbě scénářů konzultoval fakta, navrhoval úpravy a řešení. Byla to docela příjemná týmová práce a poskytla mi dobrou přípravu a zázemí znalostí pro samotné natáčení.

Tvůrci Národních klenotů II: Práce s Mirkem Táborským je za odměnu

Jaké jsou cíle pořadu Národní klenoty?

Kreativní producentka Martina Šantavá: Národní klenoty II. navazují na úspěšnou první sérii. Stejně, jako ta první, upozorňuje diváky na zajímavá místa naší republiky, která by neměla divákům uniknout a snad je budou inspirovat pro jejich výlety. První řada se věnovala památkám, které jsou již zapsané na seznamu světového dědictví UNESCO. Bohužel více jich u nás v této chvíli není, což však neznamená, že není dále co objevovat.

Dramaturgyně Věra Krincvajová: Žijeme v době, kdy se stále více prosazuje v názorech kritičnost, odmítání, negativní reakce. V médiích, na sociálních sítích a často i v běžné komunikaci mezi lidmi. Kritický pohled je v pořádku, když zcela nevytěsní i pozitivní vjemy okolní reality. K tomu pozitivnímu podle mne rozhodně patří i připomínka výjimečného odkazu našich předků a navázání na něj. Za cenné považují jednak představování míst a památek, jejichž význam přesahuje hranice naší země. A jednak zjišťování, že i za nejvýznamnějšími a dnes samozřejmými historickými pamětihodnostmi často stojí zpočátku jen nadšení jedinci. Za materializaci svých myšlenek museli často velmi tvrdě bojovat, přesvědčovat okolí. Nevzdávat se navzdory podmínkám, okolnostem, anebo nepřítzni mocných. V tom je velká inspirace pro jakoukoliv další generaci.

Národní klenoty se vrací s druhou řadou. V čem je specifická tato série oproti první řadě z roku 2012?

Producent Vít Bělohradský: Já myslím, že druhá série je tematicky barvitější. Moc se mi líbí, že se režiséři přizpůsobili každému tématu a hledali způsob, jak ho odvyprávět co nejlépe. I když se jedná o seriál, který se drží jednotné dramaturgie a jednotlivé epizody spojuje nejen průvodce cyklem, herec Miroslav Táborský, ale i jednotná grafika, hudební motivy atd., tak má každý díl své osobité kouzlo a jedinečnost. Stejně jako

památky, o kterých vypráví. Rozdíl, který diváci doufám ocení, je i v použité technologii primárního záznamu. Použili jsme nové kamery, které nám umožnily snímat film ve velmi vysokém rozlišení. Stejně jako v první sérii jsme se snažili využít co nejlépe různých filmových technologií. Kde si to příběh vyžadoval, používali jsme kamerové jízdy, jeřáby a nově i speciální drony. Což nám umožnilo být při leteckých záběrech daleko svobodnější, než v první sérii, kde jsme pro letecké záběry využívali jen velkých vrtulníků.

Cyklus představuje památky, které jsou navrhované k zápisu na seznam UNESCO. Co vlastně musí památka splňovat, aby byla zapsána, a jaké závazky z toho plynou?

Vít Bělohradský: Památka musí být zejména unikátní ve světovém měřítku. Kromě jedinečnosti pak musí splňovat mnoho dalších parametrů. Například dopravní dostupnost, dostatek informačních materiálů a hlavně musí být udržitelná z dlouhodobého hlediska. Zápis proto sebou nese i mnoho závazků. Musíme se o takovéto dědictví dobře starat a zachovat ho pro příští generace. V tom vidím velký význam samotného zápisu. Jednou z podmínek je také dostatečná medializace a popularizace dané památky. A jsem rád, že v tomto bodě pomáhá památkám i náš cyklus.

Inspiruje Vás natáčení i k výletům ve volném čase?

Martina Šantavá: To je hlavní cíl našeho seriálu - upozorňovat na zajímavá místa, nenásilnou formou vzdělávat a zároveň i rovnou inspirovat k výletu na dané místo.

I druhou řadou provází herec Mirek Táborský. Jak se vlastně stalo, že moderátorem pořadu je právě on?

Vít Bělohradský: Ještě před první řadou jsme s Mirkem pracovali na krátkém seriálu o podzemních pramenech. Ze spolupráce jsme byli naprosto nadšeni. Mirek totiž není pasivním průvodcem. O každé téma se velmi zajímá. Jeho projev před kamerou pak není hraný. On se s každým tématem opravdu seznámí natolik, že dokáže mluvit za sebe. Dokáže divákovi přenést i vlastní pocit z místa. A přitom je to vynikající herec, který příběhy památek vypráví naprosto jedinečným způsobem. Myslím, že jeho spolupráce na cyklu Národní klenoty je naprosto zásadní! Za vše hovoří i jeho spolupráce na scénářích a obrovské množství času, který seriálu věnuje. Práce na takovémto cyklu vyžaduje od všech autorů obrovské nadšení a obětavost. Ale Mirek Táborský dal práci na tomto seriálu mnohem víc. Jsem rád, že s námi pracuje a můžu mu touto cestou aspoň trochu složit poklonu a poděkovat.

Jaký je pan Táborský moderátor? Jak se s ním spolupracuje?

Režisér Jiří Novák: V první řadě je třeba říct, že Mirka nevnímáme jako „moderátora“ ale spíš průvodce, který diváky provází nejen památkami samotnými, ale především jejich zajímavým příběhem. Vlastně už od začátku jsme celý projekt vymýšleli tak, aby byl poutavým vyprávěním, což samozřejmě vyžaduje charismatického vypravěče, který dokáže zaujmout a upoutat pozornost. A myslím, že Mirek přesně tyto požadavky beze zbytku splňuje. S Mirkem jsme spolupracovali už při vzniku celého projektu, takže ho považujeme i za spoluautora. Je totiž nejen vynikající herec, ale má také velký cit pro jazyk český, takže se v nemalé míře podílel také na scénářích. A protože je naprosto precizní, tak jeho textové i dramaturgické připomínky byly pro kvalitu celého seriálu velmi přínosné. Ale nejsou to jenom profesionální kvality, které je třeba vyzdvihnout. Když to řeknu poněkud neformálně, tak Mirek je naprosto dokonalý parťák. Těch šestnáct dílů druhé série představuje rok a půl práce. Obhlídky, rešerše, psaní scénářů a více jak 160 natáčecích dnů. Jak jsem již řekl, Mirek byl při tom celou dobu s námi. A pokud s někým absolvujete takto dlouhý a komplikovaný proces, je třeba, aby vztahy fungovaly nejen profesionálně, ale i lidsky. Jak už to bývá u podobně složitých natáčení, samozřejmě dochází k celé řadě problémů a obrovskému stresu. V takových okamžicích byl Mirek vždycky oporou a obětavě vyšel vstříc, abychom dokázali všechno zvládnout. Pokud bych to měl celé shrnout, tak Mirek přispěl k lesku Národních klenotů nejen svým profesionálním výkonem, ale především do seriálu vložil obrovský kus svého srdce a po celou dobu ho vnímal jako naše společné dítě, o které je třeba se obětavě postarat.

Režisér Otto Kallus: To je spolupráce za odměnu. Absolutní profesionál s pocitem spoluodpovědnosti za výsledek. Týmový hráč, zábavný společník, obětavý kamarád. A vynikající herec k tomu, jako vítaný bonus.

Druhou řadu cyklu točilo více režisérů. Jak probíhá Vaše spolupráce? Jsou nějaká pravidla, která musíte dodržovat, aby celek působil jednotně?

Otto Kallus: Na začátku jsme si řekli, co by se dalo zlepšit a jaké prostředky k tomu budeme používat. Seděli jsme společně na dramaturgických čteních scénářů, takže jsme věděli, kam kdo směřuje. Navíc jsme spolu už dělali první sérii, takže nebylo potřeba mnoha slov. No a každý díl je samozřejmě schvalován v několika kolech. Nakonec jsme byli režiséři tři. Přibrali jsme do týmu Romana Vašíčka, který natočil díl Ostrava. Já myslím, že těch 16 dílů bude doslova exploze chutí, nálad, barev a emocí. Ale pořád to budou staré dobré Národní klenoty, jejichž tmelem jsou příběhy tvořivosti a nezlomnosti našich předků a jejich poutavé vyprávění Miroslavem Táborským.

Co je nejsložitější na přípravě takového projektu, jakým jsou Národní klenoty? Jsou to různá povolení?**Martina Šantavá:**

Pominu-li vyřízení všech potřebných formalit a povolení, je naším největším nepřítelem počasí. Často se na záběr dlouho čeká, ale nebylo výjimkou ani zrušení celého natáčecího dne a jeho nahrazení v lepších podmínkách. A jednou z výzev je scénaristická práce, jak vměstnat na 26 minut příběh jednoho místa, jedné památky tak, aby byl zábavný, naučný, hutný. Zkrátka napsat skvělý scénář.

Jiří Novák: Povolení vlastně nejsou až takový problém, jak by se mohlo na první pohled zdát. Národní památkový ústav, který je odborným garantem celého projektu, řadu z natáčených míst spravuje, takže nám vyšel maximálně vstřícně. O řadu památek se navíc starají neskutečně zaujatí lidé, kteří doslova zasvětili svůj život péči o tyto skvosty. A protože jsou to podobní nadšenci jako my, tak nám poskytli naprosto neocenitelnou pomoc při natáčení. Vlastně jsme byli všude vítáni, protože ve výsledku jsme s těmi, co se o památky starají, na jedné lodi. Máme společný cíl: vzdát hold našim předkům, kteří tato úchvatná díla vybudovali, a posilovat povědomí o hodnotě kulturního dědictví, které bychom měli chránit. Svým způsobem bylo v tomto ohledu celé natáčení neskutečně pozitivní zkušeností. I když u nás momentálně není společenská situace vůbec dobrá, tak tady stále existuje spousta obětavých, pracovitých a vstřícných lidí, kteří se snaží pečovat o skutečné hodnoty, a to i přesto, že je to za cenu obrovských obětí. A pokud se s takovými lidmi setkáte, tak rozhodně nejsou z těch, kteří vám budou zavírat dveře před nosem a házet klacky pod nohy.

Anotace jednotlivých dílů**1. díl – Luhačovice – Brána moravského ráje**

Luhačovice jsou čtvrté největší lázně v Česku a největší na Moravě. Za svůj věhlas vděčí především minerálním pramenům. Do širšího povědomí veřejnosti se dostaly díky členům šlechtického rodu Serényiů. První prameny byly zachyceny ve druhé polovině 17. století a začalo se jim říkat „luhačovická voda“. Stavební ruch kolem pramenů pak zesílil v 18. století, ale koncem 19. století zastihla tyto lázně stagnace a hrozící úpadek. Do současné podoby lázní v Luhačovicích se počátkem 20. století výrazně otiskly představy architekta Dušana Jurkoviče, který se snažil pracovat s citem a porozuměním pro prostředí. Nechal se inspirovat valašskou architekturou a dal lázním originální charakteristický styl. Lázně se pyšní pobytem mnoha slavných osobností, mj. skladatele Leoše Janáčka či spisovatele Františka Kožíka a dalších.

„Při natáčení jsem se snažil zachytit atmosféru Luhačovic, jak si ji pamatuji z častých návštěv v dětství. Je to atmosféra klidného posedávání ve stínu altánků, dotyků vody, slané chutě zdejší minerálky a zkoumavých pohledů na barevné domy, ve kterých bych chtěl bydlet.“

režisér Otto Kallus

2. díl – Ještěd – Portál nebes

Dějiny současné stavby na vrcholu hory Ještěd se začaly psát roku 1966, tři roky poté, co první ještědský hotel vyhořel. Zadání architektonické soutěže původně požadovalo budovy dvě – televizní věž a restauraci s malým horským hotelem. Nakonec však ze soutěže vzešel vítězný projekt architekta Karla Hubáčka, který obě stavby originálně sloučil do jedné. Neobvyklý projekt dotvářející siluetu hory si však žádal také neobvyklé stavební postupy, z nichž některé byly v praxi vyzkoušeny vůbec poprvé.

Souboj stavitelů s časem i nedostatkem potřebného materiálu v socialistickém plánovacím systému je nutil ke kreativnímu přístupu takřka v každém kroku realizace. Ta se brzy proměnila v neuvěřitelně napínavé dobrodružství. Odvážný projekt ale nakonec zaujal nejen místní architekty, ale i odborníky v zahraničí. Moderní dominanta Ještědu byla otevřena 21. 9. 1973 a pyšní se řadou titulů – mezinárodní Perretovou cenou za architekturu, je národní kulturní památkou ČR a také získala ocenění jako stavba 20. století.

„Liberecko je můj rodný kraj, kde dodnes žiji. Ještěd pro mě byl doslova srdeční záležitostí. Nevnímám ho pouze jako originální architektonické dílo, ale také jako pomyslný, z dálky viditelný maják, který mně vždycky vítá na cestě domů.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

3. díl – Žatec – Zelené zlato

Žatecko je ve světě proslulé svým jedinečným chmelem. Jeho pěstování je doloženo od středověku. Zdejší chmel i slad vyrobený z místního ječmene byly zárukou dobrých várek piva a brzy zaujaly nejpřednější příčky mezi českými pivy vůbec. Právě pro mimořádnou kvalitu piva byl Žatec po staletí bohatým královským městem. Vzácné žatecké chmelnice téměř zdecimovala až třicetiletá válka, na jejich podporu dokonce vydala panovnice Marie Terezie hned několik

patentů zakazujících vývoz chmelové sádky, platil zákaz míchání chmelových odrůd a veškerých chmel na vývoz musel být speciálně označen. Výroba mimořádně oblíbeného piva přečkala nakonec i obě světové války a rostoucí stavby industriálních objektů spojených s pivovarnictvím se postupně otiskly i do samotné tváře města.

„Co dodat k tak zásadnímu fenoménu, jakým je naše zelené zlato? Snad jen to, že ‚chmel národa je tmeľ. A i když každý správný Čech je na slovo vzatým pivařským odborníkem, naše znalosti o historii pěstování, šlechtění a zpracování chmele nejsou ve skutečnosti zrovna dokonalé. Přitom jde o historii, která se píše už více jak tisíc let. Bylo pro mne velkým potěšením do ní nahlédnout.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

4. díl – Terezín – Nepokořené hradby

Jedna z nejdokonalejších bastionových pevností na světě byla vybudována 150 let před 2. světovou válkou. Neměla původně sloužit jako vězení, ale jako obranný štít proti Prusku. Důmyslný systém vycházel z nejmodernějších teorií pevnostního stavitelství své doby a představuje tak světový unikát. Pevnost Terezín byla vystavěna na popud císaře Josefa II. a nese jméno jeho matky císařovny Marie Terezie. Byla vybudována v prostoru, kterým v předchozích letech postupovaly nepřátelské pruské armády. Od svého dokončení v roce 1790 se ale naplnění svého účelu nikdy nedočkala, nikdy se nemusela bránit obléhání. I díky tomu zůstala do dnešních dnů ve velmi zachovalém stavu a představuje výjimečnou historickou památku.

„Do Terezína jsem přijížděl s obavami a neskutečnou pokorou, protože jde o místo spojené s tím nejhorším, čeho je člověk vůbec schopen. Když jsem ale pronikl do historie Terezína jako pevnosti a zjistil, o jak unikátní - a na svou dobu naprosto dokonalou - vojenskou stavbu se jedná, byl jsem překvapen, že je zároveň ukázkou toho nejlepšího, co člověk dokáže. A právě tímto spojením je pro mne naprosto výjimečnou památkou.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

5. díl – Karlštejn – Císařská klenotnice

Karlštejn byl založen českým a římským králem, později císařem Karlem IV. Původně šlo o skromnou stavbu o jedné věži. Až později se měl panovník rozhodnout využít toto místo k uložení a ochraňování Korunovačnických klenotů Svaté říše římské a relikvií. Stavba byla zahájena 10. června 1348 a trvala téměř deset let. Vnitřní výzdoba hradu byla dokončena až v roce 1365. Jednou z nejvýznamnějších částí Karlštejna je kaple sv. Kříže – místo uložení korunovačnických klenotů. Pozlacená klenba spolu se 129 deskovými obrazy mistra Theodorika vytváří jeden z nejzachovalejších gotických interiérů na světě. Dnešní podoba hradu, jak jej známe, ale není zcela totožná s původní. Je výsledkem zásadní přestavby z konce 19. století, která ve snaze vrátit hradu gotický vzhled setřela do značné míry prvky předchozích slohů. Karlštejn je jednou z našich nejvýznamnějších památek a je bezesporu i naším nejnámějším hradem.

„Karlštejn je jednou z našich nejvýznamnějších památek a je bezesporu i naším nejnámějším hradem. Snad proto jsem se při režii tohoto dílu cítil svázaný očekáváním. Duch místa mne ale spolehlivě navedl na - aspoň doufám - správnou cestu.“

režisér Otto Kallus

6. díl – Krušné hory – Krajina horníků

Německo.

Hřebeny Krušných hor představují světový unikát. Více než osm století se zde těží nerostné suroviny. Hornictví vytvořilo charakter zdejšího regionu. Ve středověku hornictví nesouviselo s energetikou, ale se získáváním a zpracováním rud. V Krušných horách se hornická a hutní činnost stala vědeckým oborem, k úspěchu zde nevedlo štěstí, a náhoda, ale vzdělání a technologické inovace a související vodohospodářská díla. Jedinečnost hornického dědictví v Krušných horách spočívá i v tom, že se vše odehrávalo na jednom místě. – od těžby až po hutnictví. O zápis na Seznam světového dědictví UNESCO usilují společně Česko a

„I když jsou Krušné hory kolébkou moderního hornictví, vzdělání a důlního inženýrství, po druhé světové válce upadl tento jedinečný klenot celosvětového významu v zapomnění. Osm století společné práce Čechů a Němců bylo díky peripetiím 20. století záměrně vytlačeno z naší paměti. Možnost přispět k oživení zapomenutého dědictví našich předků pro mne byla nejen výzvou, ale i poctou.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

7. díl – Velká Morava – Kolébka našich dějin

Slované přišli na území dnešní Moravy zřejmě v průběhu šestého století. Byli to především zemědělci, kteří hledali úrodné nivy. A řeka Morava jim poskytla to, co potřebovali. Na území Moravy, Slovenska a Maďarska postupně vzniká první stabilní knížectví západních Slovanů ve střední Evropě. Na přelomu 8. a 9. století začalo na Moravu pronikat především z Franské říše křesťanství a pravděpodobně po roce 860 se na toto území dostali byzanští učenci Cyril a Metoděj. Archeologové zde nalézají neobvyklou koncentraci kostelních staveb. Říše zanikla v 10. století, ale o jasných

příčinách rozpadu archeologové diskutují. Z dosavadních nálezů jsou schopni vysledovat např. osídlení a strukturu tehdejších sídlišť, náznaky privátního vlastnictví, oddělování usedlostí... Mnohé naznačuje, že šlo o tzv. přechodovou společnost, která se posouvala od kmenového zřízení k řízení státnímu se zárodky institucionalizované moci.

„Vymyslet způsob vyprávění příběhu Velké Moravy a příběhu jejich objevování, to bylo asi největší výzvou v mé dosavadní tvorbě.“

režisér Otto Kallus

8. díl – Dílo Josipa Plečnika – Mezi Lublaní a Prahou

Slovinský architekt a urbanista Josip Plečnik se narodil v roce 1872 v Lublani do rodiny truhláře a podle tradice měl pokračovat v otcových šlépějích. Provinciální Lublaň druhé poloviny 19. století však mladému Josipovi brzy přestala stačit. Osudovým se pro něj stalo přátelství se slavným českým architektem Janem Kotěrou, pozvání do Prahy a setkání s tehdejším československým prezidentem T. G. Masarykem, který Plečnika pověřil úpravami Pražského hradu. Plečnik však současně přednášel na lublaňské univerzitě, práce řídil na dálku a do Čech dojížděl jen o prázdninách. Souběžné působení v obou zemích se ale po kreativní stránce ukázalo jako přínosné pro obě metropole – v unikátní architektuře propojující středomořskou a středoevropskou kulturu, mentalitu i vize.

„Proniknout do díla a především do duše Josipa Plečnika znamená zároveň proniknout do doby, kdy se rodily základy naší republiky, a pochopit principy a hodnoty, které jí vtiskl prezident Masaryk. Dnes, kdy máme prezidenta, který hodnoty devaluje, a principy, na kterých byl náš stát vybudován, zpochybňuje, je potřeba myšlenky a postoje charismatických mužů jako byl Plečnik nebo Masaryk neustále připomínat.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

9. díl – Ostrava – Ocelové město

O Ostravě nalézáme zmínky od 13. století, kdy však byla zatím jen nevýznamným feudálním městečkem. Až nalezení černého zlata změnilo život tisíců lidí. Na území České republiky bychom dnes těžko hledali místo, které by zrcadlilo technologický vývoj a průmyslovou revoluci více než právě Ostrava. Průmyslové velkoměsto s typickou architekturou a nezaměnitelnou atmosférou těžních věží, vysokých pecí a továrních hal s charakteristickým panoramatem Vítkovických železáren, kterému se ne nadarmo říká „ostravské Hradčany“. Zároveň je pro mnohé těžko představitelné i to, co se skrývá pod povrchem. Desítky kilometrů chodeb, které jen sotva kdo dokáže přesně změřit. Pod Ostravou vlastně vzniklo ještě jedno město, ve kterém pracovaly další tisíce lidí. Výjimečné technické objekty s pohnutou minulostí byly roku 2002 vyhlášeny za Národní kulturní památku.

10. díl – Český ráj – Skalní velkoměsto

Geopark Český ráj je nejstarší chráněnou krajinnou oblastí v České republice. Skalní města, spousta strží, stezek, vyhlídkových plošin, hrady a zámky, naleziště drahých kamen, to vše na území necelých 700 km², které představuje skutečnou geologickou učebnici. Harmonicky utvářenou krajinu charakterizuje reliéf kvádrových pískovců, útvary neovulkanického původu, vodní toky a přirozené lesní, skalní, luční či mokřadní ekosystémy. Geomorfologické i biotické bohatství dává Českému ráji nejen vysokou estetickou, ale i vědeckou hodnotu. Početné jeskyně, výklenky, převisy, dutiny, skalní brány, tunely či skalní hřiby představují klasické mezofomy a mikroformy pískovcových sklaních měst. Chráněná krajinná oblast zde byla vyhlášena v roce 1955, v roce 2002 bylo území dale rozšířeno a v říjnu 2005 byl Český ráj přijat do prestižní Sítě evropských a světových geoparků UNESCO.

„Filmový výlet do Českého ráje byl úplně jiný, než jsem si původně představoval. Vydali jsme se až do doby, kdy se rodila naše planeta a geologické procesy daly vzniknout romantickým skalním útvarům, které později nabídly ideální podmínky pro život lidí. Příběh Českého ráje je díky tomu zároveň příběhem naší civilizace se všemi jejími klady i zápory a představuje po tisíciletí trvající dialog mezi člověkem a přírodou.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

11. díl – Velké Losiny – Nezdolná papírna

Velké Losiny ležící v malebném údolí řeky Desné jsou jedním z nejnavštěvovanějších míst jesenického podhůří. Nachází se zde také mimořádně cenná kulturní památka, kterou je velkolosinská ruční papírna. Byla založena na zdejším panství moravského rodu pánů ze Žerotína na sklonku 16. století. Papírenská manufaktura byla vybudována v místech bývalého obilního mlýna a výrobu zahájila někdy v letech 1591 – 1596. Během staletí se v držení papírny vystřídala celá řada papírnických rodin a mistrů a do historie papírny se promítly i zdejší nechvalně známé čarodějnické a inkviziční procesy poslední čtvrtiny 17. století, anebo později v polovině 19. století rozmach průmyslové výroby, který pro mnoho malých manufaktur představoval zánik. Velkolosinská papírna však překonala všechny změny vlastníků i dobových trendů a luxusní ruční papír se zde vyrábí dodnes. Čtyřsetletá kontinuita tradiční ruční papírenské výroby nemá v oblasti střední Evropy obdoby a v roce 2001 byla papírna prohlášena za Národní kulturní památku.

„V díle o Velkých Losinách bylo asi nejtěžší omezit filmařsky lákavý příběh čarodějnických procesů na minimum.“

režisér Otto Kallus

12. díl – Slavonice – Zastavený čas

První zmínka o Slavonicích pochází z roku 1260, městem se ale původní osada stala až díky velkolepé výstavbě ve 14. století. Slavonicím se někdy přezdívá „malá Telč“. Malebné město na pomezí Čech, Moravy a Rakouska proslavily překrásné renesanční měšťanské domy s bohatě zdobenými štíty, psaníčkovými nebo figurálními sgrafity, které lemují dvě náměstí v centru města. Unikátní je zde ale i systém středověkých odvodňovacích štol a kanálů, který se táhne v hloubce několika metrů pod historickým jádrem. Chodby ražené ve skále sloužily nejen k odvodnění suterénů, ale v případě ohrožení i jako obranné a ochranné zázemí s přímými vstupy z většiny domů. Pravděpodobně nejslavnější historickou postavou Slavonic se stal Johann Georg Grasel, vůdce místních loupežníků, kterého se obával celý kraj a který dodnes žije v lidovém vyprávění a písničkách.

„Velmi lehký dokument o dějinách, které se prohnaly přes toto nádherné město. Dokument, vyprávěný nikoliv encyklopedicky, ale poměrně filmově.“

režisér Otto Kallus

13. díl – Třeboň – Krčínovo dobré dílo

Rovinatá krajina Třeboňska na jihu Čech je prostoupena rybníčními sítěmi s více než 450 rybníky a umělými vodními kanály. Jedná se o oblast s největší koncentrací rybníků v rámci celé České republiky a považuje se za centrum českého rybníkářství. Zakládání rybníků spojených s chovem ryb se v původně močálovité krajině stalo výnosným hospodařením. Stavbou umělých nádrží byla navíc odvodňována přilehlá území, která mohla být dále využívána. Na přelomu 15. a 16. století byl majitelem třeboňského panství Petr IV. z Rožmberka, který tyto

hospodářské aktivity velmi podporoval. O další výrazný rozvoj rybníkářství se zde pak zasloužil v 16. století zejména Jakub Krčín z Jelčan. K jeho nejvýznamnějším počínům patří stavba rybníků Rožmberk a Svět a vybudování umělého kanálu Nová řeka. Ačkoliv zdejší rybníky v následujícím období výrazně poškodila třicetiletá válka, ale také například rušení rybníků na přelomu 18. a 19. století, od druhé poloviny 19. století se dařilo zdejší rybníkářství znovu obnovovat. Dnes tyto rybníky tvoří 16 vodohospodářských soustav a reprezentují obdivuhodné stavitelské umění našich předků.

„Práci na tomto filmu považuji za jednu z nejkrásnějších, která mne potkala. A myslím, že na výsledku je to vidět.“

režisér Otto Kallus

14. díl – Kladruby - Koně pro císaře

Hřebčín v Kladrubech nad Labem založil v dubnu 1579 císař Rudolf II. Areál tak představuje nejstarší velký hřebčín na světě. Za první republiky přitom téměř podlehl zkáze. Když chov zdejších starokladrubských koní převzal v roce 1918 stát, viděl v kladrubských stájích hlavně produkci plemenných hřebců pro jednotlivé zemské chovy. Tradice starokladrubských vraníků takřka zanikla, kdyby ji ve 40. letech neobnovil profesor František Bílek. Starokladrubský kůň je jediné původní české plemeno koní chované na našem území. Jeho hlavním posláním bylo využití k ceremoniální a reprezentativní službě. Dnes se chová převážně ve dvou barevných variantách, a to bílé a černé. Patří mezi nejstarší dochovaná kulturní plemena koní na světě a tvoří součást národního kulturního bohatství.

„Film o nádherných koních v nádherné krajině. Člověk ani nemusí být milovníkem těchto zvířat a stejně jejich kráse snadno podlehne.“

režisér Otto Kallus

15. díl – Lázeňský trojúhelník – Léčivá voda

Oblast s nejbohatším výskytem termálních a minerálních pramenů se u nás nachází v nejzápadnějším cípu země, kde také vznikla naše neznámější lázeňská města: Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně. Karlovarské lázně – původně pod názvem Horké Lázně u Lokte – nechal na místě údajného pramene založit císař Karel IV. Druhé naše největší lázně a zároveň ty nejmladší z lázeňského trojúhelníku, Mariánské Lázně, vznikly za vlády císařovny Marie Terezie. Léčivé účinky pramenů Františkových Lázní byly známy od 15. století, ale město zde bylo založeno až koncem 18. století císařem Františkem I. Jako první slatinné lázně na světě. Za zlatou éru lázeňství se dá označit 19. století, s přívalem movitých hostů se budovaly honosné kolonády, rozvíjela se lázeňská architektura, ale vývoje se dočkaly třeba i koflíky na léčivou vodu s ouškem geniálně proměněným v násosku, jaké používají lázeňští hosté dodnes.

„Na tomto filmu mne nejvíc baví způsob vyprávění příběhu, který vymyslel scénárista Petr Koubek.“

režisér Otto Kallus

16. díl – Praha – Tři odstíny rozmanitosti

Praha je označována za klenotnici stavebních slohů. Na malé ploše se zde vedle sebe nacházejí stavby z dob prvních Přemyslovců, budovy reprezentující královský majestát i příklady unikátní moderní architektury od prvorepublikových časů. I to byl důvod, proč se historické jádro Prahy objevilo na seznamu kulturního dědictví UNESCO. Kulturní bohatství Prahy se ale odráží i v další ambici o rozšíření stávajícího seznamu památek. Mezi aspiranty o vstup do prestižního klubu patří Břevnovský klášter z 10. století, legendami a tajemstvím opředený Letohrádek Hvězda a Müllerova vila, dům podle projektu provokujícího architekta Adolfa Loose, který byl dostavěn v roce 1930.

„Tři stavební epochy, které od sebe dělí celé milénium. Tři výjimečné stavby, u jejichž zrodu stály výjimečné osobnosti. Tak vzdálené a přece tak blízké svým vizionářstvím.“

režisér Jiří Diarmaid Novák

dramaturgie: Věra Krincvajová

režie: Jiří Diarmaid Novák, Otto Kallus, Roman Vašíček

scénář: Václav Holanec, Petr Koubek, Jiří Vaněk, Markéta Nešlehová, Richard Malatinský, Otto Kalus, Pavel Dobrovský

kamera: Vít Bělohradský, Vojtěch Vančura, Vlastimil Žán, Tomáš Schäfer, Jiří Červenka

hudba: Dominik Renč

výkonný producent ČT: Roman Blaas

producent: Frmol s.r.o. – Tomáš Schäfer, Vít Bělohradský

kreativní producentka: Martina Šantavá

Kontakt pro média

Daniel Maršalík

Tel.: (+420) 261 137 521

Mob.: (+420) 606 464 922

daniel.marsalik@ceskatelevize.cz

fotografie

<ftp://ceskatelevize.cz/>

pavel.kral@ceskatelevize.cz